

A gazdaságban nagyfokú a bizonytalanság

Tabuk nélkül

Miközben győzelmi jelentések látnak napvilágot a magyar gazdaság helyzetéről, Csaba László közgazdász az Echo Tv-ben arról beszélt Obersovszky Péter mikrofonja előtt, hogy továbbra is nagy a bizonytalanság, a lakosság eladósodik.

„Már pályáztatnak pénzre olyan operatív programban, amelyet még az unió nem fogadott el” (Fotó: Hegedűs Márta)

– **A hiánycél elérésére mérget lehet venni – írta az Origo a Pénzügykutató konjunktúrajelentéséről szóló beszámolójában. Gyurcsány Ferenc miniszterelnök azt mondta, a költségvetés év végi pozíciója a vártnál érdemben jobb lesz, hacsak a világgazdaságban valami egészen rendkívüli nem történik. Ön osztja az optimista jóslatokat?**

– Ez nyilván bizonyos feltételekkel értendő, mert azt senki sem tudja, hogy mi lesz az év végén. A Pénzügykutatóban azt mondták, ha minden úgy folytatódik, az ő számításaik szerint ez következhet be.

– **Azóta több kormányképviselő is lengette a győzelmi zászlót, hogy látszanak a rendteremtés eredményei.**

– Én a Pénzügyminisztérium és a nemzeti bank kimutatásaiból azt látom, egyelőre esély van rá, hogy az államháztartás hiánya 6,8 százalék helyett 6,7 legyen, e fölötti javulás magasabb inflációval jár. Vagyis akkor 2008-ban sem teljesül az inflációs cél, aminek kedvezőtlen következményei vannak fogyasztásra, egyensúlyra. Az első két hónap adatai nem utalnak arra, hogy erőteljes lenne az egyensúlyjavulás, hogy megfogták volna az állami kiadásokat, a bérfagyasztás helyett nyolc-kilenc százalékos bérnövelési megállapodások születtek a nagy állami cégeknél. Nem azt mondom, hogy ez sok, mindenesetre nem nulla.

– **Ezt nem veszik figyelembe az elemzők?**

– Nyilván lehetnek különféle feltevések. Én azt látom, hogy az infláció beragadóban van. Azt szokták mondani, hogy az újság árát is akkor emelik, amikor gázáremelés van. Nem mintha gáz lenne az újságban, de drágább lett az élet, és akkor az újság is lehet drágább. Így, továbbá a bérmegállapodások révén nagy az inflációs nyomás. Ez átmeneti lenne, ha betartották volna a konvergenciaprogram eredeti változatában szereplő előirányzatokat. Ez a fajta tehetetlenség

beépült a folyamatokba, és magasabb inflációt jelent. Ez jó hír a költségvetésnek bevételi oldalon, hiszen ha magasabb az infláció a tervezett 6,2 százaléknál, az többletbevételeket jelent. Nem jó hír viszont a nemzetgazdaság egyensúlyára és 2008-ra nézve, mert azt nem lehet csinálni, hogy minden évben emelünk két-három százalékpontot adóban, és engedünk még további két-három százalék inflációt rárakódni.

– Kevésbé derűlátó számok jönnek a nemzeti banktól. Azt hallani, hogy a vállalkozói szféra öncsődök tömegével számol, hogy a beruházási bizonytalanságok nagyok, a kamatszinttel problémák vannak.

– A csődök szaporodása akár jele lehetne annak, hogy a kormány kemény költségvetési politikát folytat, és ezt támogatja a nemzeti bank pénzügypolitikája. A nemzeti bank viszonylag kemény politikát folytat, nem kezdett el az elemzők szirénhangjaira hallgatva idő előtt kamatot csökkenteni, mert ezt a makrogazdasági helyzet nem indokolta volna. Sok más tekintetben a bizonytalansági tényezők erősödnek. Az árak emelkednek, a bér kint van hozzá, és ilyenkor el is szokták költeni. Tudjuk, hogy a lakosság eszementen eladósodik, függetlenül attól, hogy a reáljövedelmi szint ezt nem indokolná.

– Egyes vélemények szerint a bankok felelőtlen magatartása az oka annak, hogy a lakosság eladósodik.

– Egy pénzügyintézet nem élhet a vasárnapi zárva tartásból, újabb hiteleket kell kihelyeznie. A gond akkor van, ha nem elég fejlett a kockázatkezelési módszer, vagy úgy gondolják, hogy néhány hónap alatt a jelenlegi feszültségek megoldódnak, és a gazdaságba visszatér a dinamikus jövedelemnövekedés időszaka, de ezzel a kormány 2011-ig nem számol. Az ideai reálbércsökkenést jövőre a tervek szerint stagnálás követi, de hogy az idén milyen lesz a reálbér, azt még nem tudjuk. Az államháztartásnak rövid távon jó a magasabb infláció, de egy év múlva már nem. Valószínűleg nem ok nélkül minősítették le éppen most a magyar bankokat a külföldi hitelminősítő intézetek. Minden abba az irányba mutat, hogy a gazdaságban nagyfokú a bizonytalanság.

– Hozzáértőktől mindenhol azt hallom, hogy a fogyasztás érdemben nem csökken.

– Ez azért van, mert ha van egyfajta derűlátás, akkor inkább a megtakarításokat élik föl, mondván, hogy úgymint minden rendbe jön egy fél vagy háromnegyed év múlva, és akkor újra fogunk megtakarítani. A baj akkor kezdődik, ha ez téves vagy megalapozatlan várakozásnak bizonyul, nem indul el a reáljövedelmeknek az a növekedése, amit a politikusi szövegekből a lakosság jelentős része feltételez, mert akkor nincs annyi bevétel, mint amennyi a törlesztőrészlet lenne. És ha több tízezer vagy több százezer embernek van ilyen gondja, akkor a bankok stabilitása rendülhet meg, hiszen a jelzáloghoz hozzányúlni csak legvégső esetben szoktak.

– Felelőtlen politikusi szövegekről beszél. Ezek a belberkeknek szóló propagandisztikus nyilatkozatok – egyébként az ellenzék rendszeren hozzátesz a lényeghez – mennyire tájékoztatják félre az embereket?

– Látható, hogy az ideai egyensúlyjavulásnak a két alapvető forrása az adók emelése és az infláció felgyorsulása volt. Ezek 2008-ra nem bevethető eszközök. Ötletünk sincs arra, hogy 2008-ban – ha az infláció valóban négy százalékra csökken, ha az adókat valóban elkezdik csökkenteni, és más, biztosan beszédhető adókat, mint az áfa, nem emelnek – miből lesz jövőre az egyensúlyjavulás. A jövő évre nézve számos konkrét intézkedést tartalmaz a konvergenciaprogram, és tudjuk, hogy bizonyos adónemeket az Alkotmánybíróság kilőtt, más adónemeknek a befolyása bizonytalan, akkor miből is lesz bevétel? Ingatlanadóból? Ami még be sincs terjesztve? Tehát ugyanazokat a lépéseket, amelyeket 2006 augusztusától 2007 márciusáig megtettek, nem lehet még egyszer megtenni. Akkor pedig meg kellene tudni mondani, hogy mi is lesz a következő lépés, legalább körvonalalaiban, de ezt nem látjuk.

– **Az elemzői, politikusi optimizmus mögött az unióknak a nemzeti fejlesztési tervre elosztható összegei állnak. Azt viszont sehol nem olvastam, hogy az EU a magyar elképzeléseket elfogadta volna.**

– Bizony, itt már pályáztatnak pénzre olyan operatív programban, amelyet még az unió nem fogadott el. Hihetetlenül derűlátó az a feltevés, amelyből a nemzeti fejlesztési terv kiindul, hogy hét egyenlő részletben kezd beáramlani pénz az országba. Most olyan pénzek áramolhatnának, amelyek az első nemzeti fejlesztési tervből következnek. Az új nemzeti fejlesztési terv céljait először még el kell fogadni, utána kell pályázni. Ha ez a pályázat sikeres lesz, akkor előfinanszírozni kell, tehát először rontja a készpénzforgalmi mutatót, és majd utána, ha ezt elfogadják és visszatérítik, a vagyoni helyzetünket javítja. Tehát én nem azt mondom, hogy az üzlet rossz. Én azt mondom, hogy időbe telik, amíg ez bekövetkezik.

– **Hazárdjáték volt az a fajta megközelítés, hogy zuhogni fognak az eurómilliárdok?**

– Ez illúzió volt. Azt gondolom, őszinte várakozás volt a tekintetben, hogy ez majd segíteni fog, de ezek a várakozások túlzottak voltak. Semmiképpen sem kell arra gondolni, hogy mindez a nemzetgazdaság egészét érintően jelentős összegek lennének. A bruttó hazai termék fél-egy százalékáig fölmehet az az átutalás, ami jön Brüsszelből.

– **Tehát nem tudja a szekeret kirántani a kátyúból.**

– A baj az, hogy a gazdaság lassan növekszik, a növekedés visszaállására utaló jelek nincsenek, a beruházások két éve csökkennek, különösen a magán- és a jövedelemtermelő beruházások. Az autópálya-építés sem folyik olyan lendülettel, mint az előző időszakban, akkor mitől is lesz gazdasági növekedés? Beruházás nélkül ez nem fog menni. Túlzott az optimizmus, de osztja a lakosság, mert mindnyájan úgy vagyunk beállítva, hogy örömmel halljuk azt, amit hallani szeretnénk.